



Sosiaali- ja terveysministeriö

27.10.2020

**ASIA:** Vammaisfoorumin näkemys eutanasiaan

**VIITE:** STM:n Elämän loppuvaiheen hoitoa, itsemääräämisoikeutta, saattohoitoa ja eutanasiaa koskevan lainsäädäntötarpeen asiantuntijatyöryhmän kokouskutsu 28.10.2020 klo 10.30 - 14

STM:n Elämän loppuvaiheen asiantuntijatyöryhmä on pyytänyt Vammaisfoorumiä esittämään työryhmän kokouksessa näkemyksensä eutanasiasta. Vammaisfoorumi on 30 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö.

Vammaisfoorumi toteaa seuraavaa. Vammaisfoorumilla ei ole mahdollisuutta ottaa laajemmin kantaa eutanasiaan, puolesta tai vastaan. Toteamme, että näkemykseen liittyvä tietopyyntö tuli yllättäen ja todella nopealla reagointiajalla, joka ei anna mahdollisuutta laaja-alaisempaan edustamamme vammaiskentän perusteelliseen kuulemiseen.

Korostamme seuraavia alle kirjattuja YK:n Vammaisten henkilöiden yleissopimuksen (myöhemmin YK:n Vammaissopimus) veloitteita valtioille sen kehittäessä ja laadittaessa lainsäädäntöä. Tämän lisäksi toteamme, että vammaisuus ei koskaan yksinään voi olla peruste eutanasialle tai sen epäämiselle. Jokainen tapaus tulee arvioida yksilöllisesti ja yhdenvertaisesti suhteessa valtion sisäisesti eutanasiaan otettavien linjausten mukaisesti. Elämän loppuvaiheeseen liittyvät lainsäädännölliset muutokset eivät saisi missään tilanteessa suoraan tai välillisesti vaarantaa vammaisten henkilöiden oikeutta elämään.

*YK:n vammaissopimuksen **johdantolauseen** mukaan sopimuspuolet:*

*h) ovat tietoisia myös siitä, että henkilön syrjintä vammaisuuden perusteella loukkaa ihmisyksilön synnynnäistä arvoa ja merkitystä.*

**3 artikla: Yleiset periaatteet**

*Tämän yleissopimuksen periaatteina ovat:*

*a) henkilöiden synnynnäisen arvon, yksilöllisen itsemääräämisoikeuden, mukaan lukien vapaus tehdä omat valintansa, ja riippumattomuuden kunnioittaminen.*

**4 artikla: Yleiset velvoitteet**

*3. Laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta.*

**10 artikla: Oikeus elämään**

*Sopimuspuolet vahvistavat, että jokaisella ihmisellä on synnynnäinen oikeus elämään, ja toteuttavat kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen, että vammaiset henkilöt voivat nauttia tästä oikeudesta tehokkaasti ja yhdenvertaisesti muiden kanssa.*

**25 artikla: Terveys**

*Sopimuspuolet tunnustavat, että vammaisilla henkilöillä on oikeus parhaaseen mahdolliseen terveyden tasoon ilman syrjintää vammaisuuden perusteella. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen sukupuolisensitiivisten terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden vammaisille henkilöille, terveyteen liittyvä kuntoutus mukaan lukien.*

*Sopimuspuolet erityisesti:*

*a) järjestävät vammaisille henkilöille saman laajuiset, -laatuiset ja -tasoiset maksuttomat tai kohtuuhintaiset terveyden-huoltopalvelut ja -ohjelmat kuin muille, myös seksuaali- ja lisääntymisterveyden sekä väestöpohjaisten kansanterveysohjelmien alalla;*

*b) järjestävät ne terveydenhuoltopalvelut, joita vammaiset henkilöt tarvitsevat erityisesti vammaisuutensa vuoksi, mukaan lukien varhainen tunnistaminen ja puuttuminen tarvittaessa, sekä palvelut, joilla pyritään minimoimaan ja estämään uusia vammoja, myös lasten ja vanhusten keskuudessa;*

*c) järjestävät nämä terveydenhuoltopalvelut mahdollisimman lähellä ihmisten omia yhteisöjä, myös maaseutualueilla;*

*d) vaativat terveydenhuoltoalan ammattihenkilöitä järjestämään vammaisille henkilöille saman laatuista hoitoa kuin muille, myös vapaan ja tietoon perustuvan suostumuksen perusteella, muun muassa lisäämällä tietoisuutta vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksista, arvosta, itsemääräämisoikeudesta ja tarpeista järjestämällä koulutusta sekä saattamalla voimaan julkista ja yksityistä terveydenhuoltoa koskevat eettiset ohjeet;*

*f) estävät terveydenhuollon ja terveydenhuoltopalvelujen sekä ravinnon ja nesteiden syrjivän epäämisen vammaisuuden perusteella.*

Helsingissä 27.10.2020

Vammaisfoorumi ry:n psta

Elina Nieminen

Työryhmän jäsen

Vammaisfoorumi/Invalidiliitto lakimies